

T. C. Resmî Gazete

Kuruluş tarihi : 7 Ekim 1336 - 1920

İdare ve yazı işleri için
Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat
Umum Müdürlüğüne
müracaat olunur

21 ARALIK 1960
ÇARŞAMBA

Sayı : 10686

KANUNLAR

Bir âmme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarına mütaallik 94 sayılı Sözleşmenin tasdikına ve bu Sözleşmeye katılmamıza dair Kanun

Kanun No : 161

Kabul tarihi : 14/12/1960

Madde 1 — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 8 Haziran 1949 da Cenevre'deki Genel Konferansında kabul edilmiş olan, bir âmme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarına mütaallik 94 sayılı Sözleşme tasdik edilmiş ve bu Sözleşmeye katılmak üzere Hükümete yetki verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

17/12/1960

Bir âmme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarına mütaallik 94 No. lu Sözleşme

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâki davet üzerine 8 Haziran 1949 tarihinde Cenevre'de otuz ikinci toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı,

Toplantı gündeminin 6 ncı maddesini teşkil eden ve bir âmme makamı tarafından yapılan mukavelelere konulacak çalışma şartlarıyla ilgili bulunan muhtelif tekliflerin kabulüne,

Bu tekliflerin bir milletlerarası sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra,

Bin dokuz yüz kırk dokuz yılı Haziran ayının işbu yirmi dokuzuncu günü, çalışma şartlarına (Âmme mukaveleleri) dair 1949 Sözleşmesi adını taşıyacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder :

Madde — 1.

1. Bu Sözleşme aşağıdaki şartları halz mukaveleler hakkında uygulanır :

a) Mukavelede tarafları teşkil edenlerden en az birinin bir âmme makamı olması,

b) Mukaveleyi ifanın :

1) Bir âmme makamı tarafından para sarfiyatı yapılmasını,

2) Akitte diğer tarafı teşkil edenin işçi çalıştırmasını istilzam etlemesi,

c) Mukavelenin :

1) Bayındırlık işlerinin yapılması, tadili, tamiri veya yıkımı,

2) Materyal, levazım ve teçhizatın imali, takılması, işlenmesi veya nakli,

3) Hizmetlerin bizzat ifası veya temini gayesiyle yapılmış olması,

d) Mukavelenin, hakkında bu Sözleşmenin yürürlükte bulunduğu Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerinden birinin merkezî bir makamı tarafından yapılması.

2. Yetkili makam, merkezî makamlardan gayri makamlar tarafından yapılmış olan mukavelelere Sözleşmenin ne ölçüde ve hangi şartlar dâhilinde uygulanacağını tâyin edecektir.

3. Bu Sözleşme, taşaronlar veya mukaveleyi devir alan şahıslar tarafından yapılan işler hakkında uygulanır; yetkili makam bu Sözleşmenin mezkûr işlere uygulanmasını sağlamak üzere gereken tedbirleri alacaktır.

4. İlgili iş veren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişarodan sonra yetkili makam tarafından tâyin edilen bir haddi geçmeyecek tutarda bir âmme fonunun sarfını istilzam eden mukaveleler, bu Sözleşmenin uygulanmasından istisna edilebilir.

5. Yetkili makam, ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu teşekküllerle istişareden sonra İdari mevkiiler işgal veya teknik veya ilmi mahiyette vazifeler ifa edip çalışma şartları millî mevzuat veya kolektif mukavele veya bir hakem kararı ile tanzim edilmiş olan ve umumiyetle bedeni bir iş göremiyen kimseleri bu Sözleşmenin tatbik sahası dışında bırakabilir.

Madde — 2.

1. Bu Sözleşmenin şumulüne giren mukaveleler, ilgili işçilere, işin yapıldığı aynı bölgedeki iş kolu veya sanayide aynı mahiyetteki iş için :

a) Kolektif mukavele yolu ile veya ilgili sanayi veya iş kolundaki işçi veya iş verenlerin mühim bir kısmını temsil eden işçi ve iş veren teşekkülleri arasında tensip edilmiş diğer bir müzakere usulu yolu ile,

b) Hakem kararı yolu ile, veya,

c) Millî mevzuatla :

Tesbit edilmiş olanlardan daha az elverişli olmıyan ücretleri (Ödenekler dâhil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti eden hükümleri ihtiva edecektir.

2. Bundan evvelki fıkrada zikrolunan çalışma şartları, işin yapıldığı bölgede, yukarıda yazılı şekillerden birine göre tanzim edilmediği takdirde, mukavelelere ithali gereken maddeler, ilgili işçilere :

a) Benzeri en yakın bölgedeki ilgili iş kolu veya sanayide aynı mahiyetteki bir iş için kolektif mukavele veya mutabık kalınan diğer bir müzakere usulü yoluyla yahut hakem kararı veya millî mevzuat yoluyla tesbit edilmiş olanlardan;

b) Veya, kendisiyle mukavele yapılan mütaahhidin iş yaptığı iş kolu veya sanayie mensup olup benzeri şartlar içinde bulunan iş verenlerin o iş kolu veya sanayide riayet ettikleri genel seviyeden,

Daha az elverişli olmayan ücretleri (Ödenekler dâhil), iş müddetlerini ve diğer çalışma şartlarını garanti edecektir.

3. Mukavelelere ithal olunacak şartların mahiyeti ve bunlar üzerinde yapılacak her türlü tadiller, ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, yetkili makam tarafından, millî şartlara en uygun addedilecek bir şekilde tayin edilecektir.

4. Mütaahhitlerin, şartların mahiyetinden haberdar olabilmeleri için, yetkili makam, şartnamelerin ilânı gibi lüzumlu tedbirleri veya sair her türlü tedbirleri alacaktır.

Madde — 3.

Akitlerin ifasında, istihdam edilen işçilerin sağlığı, iş emniyeti ve sosyal servislerine mütaallik gerekli tedbirlerin millî mevzuat, kolektif mukavele veya hakem kararı gereğince bu gibi işçiler hakkında doğrudan doğruya uygulanması mümkün değilse, yetkili makam, ilgili işçilere, adil ve mâkul sağlık, emniyet ve sosyal servis şartlarını sağlamak üzere gerekli tedbirler alacaktır.

Madde — 4.

Bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan kanun, tüzük veya diğer metinler :

- a) (i) Bütün ilgililere bildirilecek;
- ii) Bunların uygulanmasını sağlamakla mükellef kimseleri tasrih edecek;
- iii) İşçileri, tabii oldukları çalışma şartlarından haberdar etmek üzere, iş yerlerinde veya diğer çalışma mahallerinde herkesçe görülebilecek bir şekilde ilânlar konulmasını mecburî kılacak; ve
- b) Bahis konusu hükümlerin müessir bir şekilde uygulanmasını garanti eden diğer tedbirlerin yürürlükte olduğu ahval hariç :
 - i) İlgili işçilerin çalıştıkları müddetleri ve kendilerine ödenen ücretleri gösterir münasip defterler tutulmasını;
 - ii) Bunların müessir bir tarzda tatbikini sağlayacak münasip bir teftiş rejimi kurulmasını derpiş edecektir.

Madde — 5.

1. Âmme mukavelelerine ithal edilmiş olan çalışma şartlarına riayetden ve bunları uygulamaktan imtina edilmesi halinde, mukavele yapmayı red yoluyla veya diğer her hangi bir başka yolla, uygun müeyyideler tatbik edilecektir.

2. İlgili işçilerin hakları olan ücretleri elde edebilmeleri için, mukavele gereğince tahakkuk eden istihkaklardan tevkifat yapmak yoluyla yahut da diğer her hangi bir başka yolla, uygun tedbirler alınacaktır.

Madde — 6.

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 22 nci maddesi hükümleri gereğince sunulması gereken yıllık raporlar, bu Sözleşme hükümlerini tatbik mevkiine koyan tedbirler hakkında tam bilgileri ihtiva edecektir.

Madde — 7.

1. Ülkesi vâsi bölgeleri ihtiva eden bir üye memleketin yetkili makamı, nüfusunun dağılımı veya bu bölgelerin gelişme durumu sebebiyle mezkûr bölgelerde bu Sözleşme hükümlerini tatbik etmenin kabül olamayacağı kanaatine vardığı takdirde, ilgili işçi ve işveren teşekküllerinin bulunduğu yerlerde bu teşekküllerle istişare ettikten sonra, anılan bölgeleri, ya umumî olarak veya münasip göreceği bazı müessese veya bazı işçileri istisna etmek suretiyle sözleşme hükümlerinin tatbiki dışında bırakabilir.

2. Her üye, Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı statüsünün 22 nci maddesi gereğince bu Sözleşmenin uygulanması hakkında vereceği ilk yıllık raporunda, bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olduğu her bölgeyi bildirecek ve bu madde hükümlerine başvurmak niyetinde olma-

sının sebeplerini gösterecektir. Bundan sonra hiçbir üye, bu suretle bildirmiş olacağı bölgeler hariç, bu madde hükümlerine başvuramayacaktır.

3. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, üç seneyi geçmeyen fasılalarla ve ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişare ederek, bu Sözleşmenin uygulanmasının 1 inci fıkraya gereğince müaf tutulmuş olan bölgelere teşmîlî imkânını tekrar gözden geçirecektir.

4. Bu madde hükümlerine başvuran her üye, anılan hükümlere başvurma hakkından vazgeçtiği bölgeleri ve bu Sözleşmenin bu gibi bölgelerde tedricî surette uygulanması vadisinde kaydedilen terakkiyi, daha sonraki yıllık raporlarında bildirecektir.

Madde — 8.

Yetkili makam, mücbir sebep halinde yahut millî refah veya millî güvenlik için bir tehlike arz eden hâdiseler vukuunda, ilgili iş veren ve işçi teşekküllerinin mevcut olduğu yerlerde bu gibi teşekküllerle istişareden sonra, bu Sözleşme hükümlerinin uygulanmasını geçici olarak durdurabilir.

Madde — 9.

1. Bu Sözleşme, onun, ilgili üye hakkında yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan akitler hakkında uygulanmaz.

2. Bu Sözleşmenin feshi, fesih yürürlüğe girmeden evvel yapılmış olan mukavelelerin hükümlerinin uygulanmasına hâlel getirmez.

Madde — 10.

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından tescil edilecektir.

Madde — 11.

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Bu Sözleşme iki üyenin onama belgeleri Umum Müdür tarafından tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin tescil edildiği tarihten itibaren on iki ay sonra yürürlüğe girecektir.

Madde — 12.

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 2 nci fıkrası gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilecek olan beyanlar aşağıdaki hususları belirtecektir.

- a) İlgili üyenin, Sözleşme hükümlerini değiştirmeksizin uygulamayı taahhüt ettiği ülkeler;
- b) Sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanmasını taahhüt eden ülkeler ve anılan değişikliklerin nelerden ibaret olduğu;
- c) Sözleşmenin uygulanmadığı ülkeler ve bu gibi hallerde niçin uygulanmadığının sebepleri;
- d) Durumun daha derin bir şekilde incelenmesine intizaren nakındaki kararını sonraya bırakan ülkeler.

2. Bu maddenin birinci fıkrasının (a) ve (b) bendlerinde zikredilen taahhütler onamanın ayrılmaz kısımları olarak sayılacak ve aynı sonuçları doğuracaktır.

3. Her üye, bu maddenin birinci fıkrasının (b), (c) ve (d) bentleri gereğince, daha evvel yapmış olduğu beyanda mevcut ihtirazi kayıtların hepsinden veya bir kısmından yeni bir beyan ile vazgeçebilecektir.

4. Her üye bu Sözleşmenin, 14 üncü madde hükümlerine uygun olarak feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve belirli ülkelerdeki durumu bildiren yeni bir beyan gönderebilecektir.

Madde — 13.

1. Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Statüsünün 35 inci maddesinin 4 ve 5 inci fıkraları gereğince Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürüne gönderilen beyanlarda, Sözleşme hükümlerinin ilgili ülkede aynen mi yoksa değişikliklerle mi uygulanacağı hususu açıklanacaktır; beyan sözleşme hükümlerinin değişikliklerle uygulanacağını açıkladığı takdirde, bu değişikliklerin nelerden ibaret olduğunu da belirtecektir.

2. İlgili üye veya üyeler veya ilgili Milletlerarası makam, daha sonra yapacağı bir beyanla, daha evvelki bir beyanda belirtilmiş olan bir

değişikliğe başvurma hakkından tamamen veya kısmen vazgeçebilir.

3. İlgili üye veya üyeler veya ilgili Milletlerarası makam bu Sözleşmenin, 14 üncü madde hükümleri uyarınca feshedilebileceği devreler zarfında Genel Müdüre, daha evvelki bir beyanın hükümlerini diğer bakımlardan değiştiren ve bu Sözleşmenin tatbikatiyle ilgili halî hazır durumu açıklayan yeni bir beyan gönderebilir.

Madde — 14.

1. Bu sözleşmeyi onayan her üye, onu, ilk yürürlüğe girdiği tarihten itibaren on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdüre göndereceği ve Genel Müdürün tescil edeceği bir ihbarname ile feshedilir. Fesih, tescilli tarihinden itibaren bir yıl sonra muteber olacaktır.

2. Bu Sözleşmeyi onamış olup da, bundan evvelki fıkrada yazılı on yıllık devrenin hitamından itibaren bir yıl zarfında, bu maddede derpiş edilmiş olan fesih hakkını kullanmayan her üye, yeniden on yıllık bir müddet için bağlanmış olacak ve bundan sonra bu Sözleşmeyi her on yıllık devrenin sonunda bu maddede derpiş olunan şartlar içinde feshedebilecektir.

Madde — 15.

1. Milletlerarası Çalışma Bürosu Genel Müdürü, Teşkilât Üyeleri tarafından kendisine bildirilen bildirim onama, beyan ve fesihlerin tescil edildiğini Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bütün üyelerine tebliğ edecektir.

2. Umum Müdür, kendisine gönderilmiş olan ikinci onama belgesinin tescil edildiğini Teşkilât Üyelerine tebliğ ederken, bu Sözleşmenin yürürlüğe gireceği tarih hakkında Teşkilât Üyelerinin dikkatini çekecektir.

Madde — 16.

Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü, yukarıdaki maddeler gereğince tescil etmiş olduğu bütün onama, beyan ve fesihlere dair tam bilgileri, Birleşmiş Milletler Andlaşmasının 102 nci maddesi uyarınca tescil edilmek üzere, Birleşmiş Milletler Genel Sekreterine ulaştıracaktır.

Madde — 17.

Bu sözleşmenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren her on yıllık bir devrenin sonunda, Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu, bu Sözleşmenin tatbikati hakkında Genel Konferansa bir rapor sunacak ve onun tamamen veya kısmen değiştirilmesi keyfiyetinin konferans gündemine konulması lâzımgelip gelmediği hususunda karar verecektir.

Madde — 18.

1. Konferansın, bu Sözleşmeyi tamamen veya kısmen değiştiren yeni bir Sözleşme kabul etmesi halinde, yeni Sözleşme başka bir şekil derpiş etmedikçe :

a) Tadil edici yeni Sözleşmenin bir üye tarafından onanması keyfiyetli, yukarıdaki 14 üncü madde nazara alınmaksızın, ve fakat tadil edici yeni Sözleşme yürürlüğe girmiş olmak kaydı ve şartı ile, bu Sözleşmenin derhal ve kendiliğinden feshini tazammun edecektir;

b) Bu Sözleşme, tadil edici yeni Sözleşmenin yürürlüğe girmesi tarihinden itibaren, artık üyelerin onamasına açık bulundurulmayacaktır.

2. Bu Sözleşme, onu onayıp da tadil edici Sözleşmeyi onamamış bulunan üyeler için her halde şimdiki şekil ve muhtevasiyle yürürlükte kalacaktır.

Madde — 19.

Bu Sözleşmenin Fransızca ve İngilizce metinleri aynı derecede muteberdir.

Cebri çalıştırmanın ilgası hakkındaki 105 sayılı Sözleşmenin tasdikına ve bu Sözleşmeye katılmamıza dair Kanun

Kanun No : 162

Kabul tarihi : 11/12/1960

Madde 1 — Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının 5 Haziran 1957'de Cenevre'deki Genel Konferansında kabul edilmiş olan, Cebri Çalıştırma-

nın ilgasına dair 105 sayılı Sözleşme tasdik edilmiş ve bu Sözleşmeye katılmak üzere Hükümete yetki verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Madde 3 — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

17/12/1960

Cebri çalıştırmanın ilgasına dair 105 sayılı Sözleşme

Milletlerarası Çalışma Bürosu Yönetim Kurulu tarafından vâkı davet üzerine 5 Haziran 1957 tarihinde Cenevre'de 40 ncı toplantısını yapan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı Genel Konferansı, toplantı gündeminin 4 üncü maddesini teşkil eden cebri çalıştırma meselesini inceledikten,

Cebri çalıştırmaya mütedair 1930 tarihli Sözleşme hükümlerini gözönünde tuttuktan,

Esarete mütaallık 1926 tarihli Sözleşmenin, mecburi veya cebri çalıştırmanın esarete müşabih şartlara yol açmaması için gerekli bütün tedbirlerin alınmasını derpiş etmekte olduğunu; esaretin, esir ticaretinin ve esarete benzer müesseselerle tatbikatın ilgasına dair olan 1956 tarihli ek Sözleşmenin ise, borç yüzünden kulluk ve köleliğin tamamen ilgasını istihdaf eylediğini; ve ücretin himayesi hakkındaki 1949 tarihli Sözleşmenin, ücretlerin muntazam fasıllarla ödenmesini derpiş eylediğini ve ücret tediye usullerinin, işçiyi, işinden ayrılmasını mümkün kılacak her türlü fiilî imkânlardan mahrum bırakacak tarzda olmasını menettiğini nazarı itibara aldıktan,

Ve Birleşmiş Milletler Andlaşmasında istihdaf edilen ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde beyan olunan insan haklarını ihlâl edici mahiyette olan muayyen cebri veya mecburi çalıştırma şekillerinin ilgasına mütedair diğer tekliflerin kabulüne ve bu tekliflerin Milletlerarası bir Sözleşme şeklini almasına karar verdikten sonra, 1957 yılı Haziran ayının işbu yirmi beşinci günü, Cebri Çalıştırmanın İlgası Hakkında 1957 Sözleşmesi adını alacak olan aşağıdaki Sözleşmeyi kabul eder.

Madde — 1.

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, cebri veya mecburi çalıştırmayı menetmeyi ve :

a - Siyasi bir cebir veya eğitim tedbiri olarak veya muayyen siyasi fikirlere sahip olan veya bu fikirleri beyan eden şahıslara veya kurulu siyasi, iktisadi veya içtimai nizamla karşı ideolojik bakımdan muhalefetlerini izhar eden kimselere bir ceza olarak,

b - İktisadi gelişme gayesiyle elemeğini seferber etme ve elemeğinden faydalanma metodu olarak,

c - Çalışma disiplini olarak,

d - Grevlere iştirak etmiş olmayı tecziye tedbiri olarak,

e - Irkî, içtimai, millî veya dinî bir tefrik vasıtası olarak,

Hiçbir şekilde cebri veya mecburi çalıştırmaya başvurmamayı taahhüt eder.

Madde — 2.

Milletlerarası Çalışma Teşkilâtının bu Sözleşmeyi onayan her üyesi, bu Sözleşmenin 1 inci maddesinde tasrih edilen şekildeki cebri veya mecburi çalıştırmanın derhal ve tamamen ilgasını temin etmek üzere müessir tedbirler ittihazını taahhüt eder.

Madde — 3.

Bu Sözleşmenin kesin onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürüne gönderilecek ve onun tarafından teşkil edilecektir.

Madde — 4.

1. Bu Sözleşme, ancak onama belgeleri Milletlerarası Çalışma Bürosu Umum Müdürü tarafından teşkil edilmiş olan Milletlerarası Çalışma Teşkilâtı üyelerini bağlayacaktır.

2. Sözleşme, iki üyenin onama belgelerinin Umum Müdür tarafından teşkil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.

3. Daha sonra, bu Sözleşme, her üye hakkında, kendisinin onama belgesinin teşkil edildiği tarihten itibaren 12 ay sonra yürürlüğe girecektir.